

Brief:

Kunstig intelligens og samspillet mellem EU's digitale regler

Den europæiske højniveaugruppe for Digital Markets Act (DMA), som både Forbrugerombudsmanden og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er medlem af, har til formål at bidrage til effektivt samspil mellem DMA og andre EU-regler, som regulerer de største tech-virksomheder.¹ Højniveaugruppen har offentliggjort et notat om, hvordan DMA og øvrige EU-regler hænger sammen og kan påvirke markedsudviklingen indenfor kunstig intelligens (AI).

Techgiganternes stærke markedspositioner i AI-værdikæden

Den stærke udvikling inden for kunstig intelligens (AI) påvirker hele samfundet. Der er potentiale for betydelige samfundsmæssige gevinster, samtidig med, at AI også kan indebære udfordringer for fx konkurrencen, beskyttelse af personlige data og misinformation. AI-udviklingen indebærer derfor, at EU's regelsæt inden for fx konkurrenceret, databeskyttelse og forbrugerbeskyttelse skal anvendes og fungere effektivt i en kontekst, hvor AI-baserede løsninger i stigende grad tilbydes, enten som fritstående tjenester (fx chatbots som tilgås via en web browser eller decideret applikation) eller som integrerede elementer i mere traditionelle digitale tjenester (fx AI-assistenten som integreret funktion i en kommunikationstjeneste, eller AI-tilstand i online søgemaskiner).

Udviklingen har fået Europa-Kommissionen og nationale myndigheder til at se på, hvordan de forskellige regelsæt fungerer i en verden præget af AI. Det handler blandt andet om at sikre, at reglerne fortsat er effektive og opfylder deres formål, når virksomheder og forbrugere i højere grad benytter AI-baserede løsninger. Det handler også om at sikre, at de forskellige regelsæt fungerer på en sammenhængende og komplementær måde, så et regelsæt ikke opfordrer til noget, som et andet regelsæt søger at begrænse.

På den baggrund har DMA'ens højniveaugruppe offentliggjort et fælles notat, der identificerer en række berøringsflader, synergier og potentielle håndhævelsesmæssige udfordringer på tværs af EU's digitale regelsæt i relation til AI.² Notatet fokuserer på de forskellige EU-retlige rammer, som falder under højniveaugruppens medlemmers ressortområder, herunder DMA, konkurrencereglerne, direktivet om urimelig handelspraksis (UCPD), AI-forordningen (AI Act), databeskyttelsesforordningen (GDPR), dataforordningen (Data Act), forordningen om digitale tjenester (DSA), mediefrihedsforordningen (EMFA) og direktivet om audiovisuelle medietjenester (AVMSD).

1. Åbne og fair markeder igennem hele AI-værdikæden

DMA vil bidrage til at sikre, at den hurtigt fremvoksende AI-værdikæde bliver åben og fair på lang sigt til gavn for virksomheder og slutbrugere. De techgiganter, der er udpeget som gatekeepers i henhold til DMA, har meget stærke markedspositioner på flere niveauer i AI-værdikæden.

¹ Du kan læse mere om DMA på styrelsens hjemmeside: <https://kfst.dk/konkurrenceforhold/tech-virksomheder/digitale-markeder-dma>.

² Papiret er tilgængeligt via dette link: https://digital-markets-act.ec.europa.eu/fifth-meeting-digital-markets-act-high-level-group-2025-12-12_en.

Flere gatekeepere har fx adgang til egen cloud-infrastruktur, og de har ansat mange af de højt kvalificerede personer med kompetence til fx udvikling af AI-modeller, som er en knap ressource. Endelig har de særlig adgang til meget store mængder brugerdata, og de tjenester, som gatekeeperne udbyder, og som reguleres i DMA, er veletablerede distributions- og udrulningskanaler for AI-baserede løsninger. Det omfatter fx integrerede AI-assistenten eller chatbots.

Feedback-loops og netværkseffekter kan yderligere forstærke disse fordele. Selv hvis data for træning af AI-modeller er offentligt tilgængelige for alle, er interaktionsdata, dvs. personlige data, der skabes, når brugere benytter en AI-baseret løsning, typisk kun tilgængelige for udbyderen af tjenesten. Dermed har den aktør, som hurtigt kan få mange brugere til at benytte en AI-løsning, en meget værdifuld fordel i forhold til konkurrenter, som ikke har udviklet og etableret tilsvarende distributionskanaler.

Den stigende integration af AI i gatekeepernes tjenester kan således skabe barrierer for tredjepartsaktører, der vil udvikle alternative løsninger og tiltrække kunder til dem. For forbrugerne kan det fx indebære, at deres valgfrihed begrænses.

Højniveaugruppens notat fremhæver derfor, at DMA kan bidrage til at styrke åbenhed og fairness i AI-værdikæden, ved at sikre fair adgang til AI-infrastruktur samt fair distribution og adgang til data.

2. Samspillet mellem forskellige typer regulering

Højniveaugruppen peger på relevante berøringsflader mellem de forskellige eksisterende regelsæt i forhold til relevante regulatoriske formål. Det handler om fx:

- *Velfungerende markeder*, hvor fx DMA og konkurrencereglerne komplementerer hinanden ved, at konkurrenceskadelig adfærd både kan forebygges (*ex ante* gennem DMA) og sanktioneres (*ex post* gennem konkurrenceretten).
- *Dataportabilitet*, hvor fx GDPR, DMA, Data Act og forbrugerbeskyttelsesreglerne giver brugere rettigheder til at tage deres data med sig til alternative tjenester, hvilket kan øge konkurrencen og mindske kundernes afhængighed af bestemte udbydere.
- *Forebyggelse af manipulerende design*, hvor regler i UCPD, GDPR, DSA og AI-forordningen, kan modvirke "dark patterns" og andre manipulative grænseflader, herunder skjult reklame i AI-genereret indhold.
- *Gennemsigtighed*, hvor fx DMA, DSA, GDPR, AVMSD og EMFA stiller specifikke krav om information til brugerne, fx om algoritmiske beslutningsprocesser, reklame og redaktionel uafhængighed.

Notatet peger på, at de pågældende retsakter kan overlappe eller supplere hinanden, og at der derfor er behov for sammenhæng i de forskellige ressortmyndigheders håndhævelse.

3. Reguleringens sammenhæng og potentielle iboende konflikter

Forskellige regelsæt kan i nogle tilfælde stille krav, der kan være vanskelige at forene, særligt hvad angår gennemsigtighed og datadeling. Selvom bestemmelserne ofte er komplementære, kan der opstå tvivl om, hvordan virksomheder kan efterleve flere regelsæt. Eksempelvis kan øget datadeling styrke en konkurrents mulighed for at udfordre en techgigants markedsposition, men det kan samtidig øge risici i forhold til fx ulovlig informationsudveksling blandt konkurrenter, GDPR's krav om dataminimering og beskyttelse af personoplysninger samt hensyn til IP-rettigheder.

Derudover kan manglen på ensartet terminologi og operationelle definitioner i de forskellige regelsæt i relation til AI-baserede tjenester og komponenter skabe udfordringer for virksomhederne.

Konklusion

DMA'ens højniveaugruppe vurderer sammenfattende, at koordinering og samarbejde mellem de relevante tilsyns- og håndhævelsesmyndigheder, både på EU-plan og nationalt niveau, er afgørende for at sikre ensartet fortolkning og effektiv håndhævelse af EU's digitale regler, herunder når de bruges i AI-relaterede situationer.

Højniveaugruppen vurderer, at det er særligt vigtigt at skabe juridisk klarhed for små og mellemstore virksomheder (SMV'er) for at sikre, at de effektivt kan få adgang til markeder, der hidtil har været domineret af techgiganter og som potentielt kan åbnes op ved hjælp af AI. DMA'ens højniveaugruppe anbefaler, at dette arbejde prioriteres af EU og medlemsstaterne.

DMA'ens højniveaugruppe blev etableret af Europa-Kommissionen i marts 2023 med henblik på at yde rådgivning og ekspertbistand om, hvordan DMA og øvrige sektor-specifikke regler, der finder anvendelse på gatekeepers, kan implementeres og håndhæves på en sammenhængende og komplementær måde. Gruppen skal bidrage til at sikre koordination på tværs af EU's digitale regelsæt og styrke samarbejdet mellem de relevante myndigheder.

Arbejdet i højniveaugruppen ledes af Europa-Kommissionen. Gruppen består af udpegede repræsentanter fra følgende europæiske organer og netværk:

- Sammenslutningen af Europæiske Tilsynsmyndigheder inden for Elektronisk Kommunikation ([BEREC](#))
- Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse ([EDPS](#)) og Det Europæiske Databeskyttelsesråd ([EDPB](#))
- Det Europæiske Konkurrencenetværk ([ECN](#))
- Netværket for Forbrugerbeskyttelsessamarbejde ([CPC Network](#)) og
- Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Audiovisuelle Medietjenester ([EBMS](#))

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er som uafhængig konkurrencemyndighederne en af repræsentanterne for Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN).

Forbrugerombudsmanden er en af repræsentanterne for det europæiske håndhævelsesnetværk inden for forbrugerbeskyttelse (CPC). Både Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Forbrugerombudsmanden er desuden med i højniveaugruppens arbejdsgruppe for kunstig intelligens (AI subgroup), som har fået mandat til at arbejde videre med at sikre regulatorisk samspil og effektivt europæisk myndighedssamarbejde i relation til AI.

HIGH-LEVEL GROUP FOR
THE DIGITAL MARKETS ACT

